

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
553-23

meddelad i Stockholm den 21 februari 2024

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 30 november 2022 i mål nr 3033-21

SAKEN

Merkostnadsersättning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. Merkostnadsersättning är en socialförsäkringsförmån som ska kompensera för de merkostnader som en person har med anledning av sin funktionsnedsättning och underlätta deltagande i arbetslivet och i det övriga samhällslivet. Det är enbart den ekonomiska aspekten av att ha en funktionsnedsättning som ska kompenseras.

2. Med merkostnad förstås en skälig kostnad som uppkommer på grund av en persons funktionsnedsättning och som går utöver en kostnad som är normal för en person utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder. Merkostnadsersättning lämnas för bl.a. resor.
3. AA ansökte hos Försäkringskassan om merkostnadsersättning för en viss period. De kostnader som låg till grund för ansökan avsåg bl.a. kostnader för bilförsäkring, bilskatt och bilservice. Försäkringskassan bedömde att kostnaderna avseende bilinnehavet avsåg kostnader inom kategorin resor och att dessa uppstått som en följd av AAs funktionsnedsättning. Han hade därför rätt till merkostnadsersättning för dem.
4. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Jönköping och gjorde gällande att AA inte hade rätt till merkostnadsersättning för resor avseende kostnader för bilförsäkring, bilskatt och bilservice eftersom fasta kostnader för bilinnehav är normalt att ha oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte.
5. Förvaltningsrätten upphävde det överklagade beslutet och förklarade att AA inte hade rätt till merkostnadsersättning. Domstolen ansåg att det var medicinskt motiverat att AA använde bil, men att han inte gjort sannolikt att hans fasta bilkostnader gick utöver vad som får anses normalt.
6. Både AA och allmänna ombudet överklagade till Kammarrätten i Jönköping. Kammarrätten avslog överklagandena med i huvudsak följande motivering. De aktuella kostnaderna ingår i AAs resekostnader och skulle därför kunna utgöra en merkostnad. Det är dock normalt förekommande att ha bil och därmed förenade fasta kostnader. AA har inte visat att de aktuella kostnaderna går utöver vad som är normalt. Kostnaderna är därför inte att anse som merkostnader.

YRKANDEN M.M.

7. *Allmänna ombudet för socialförsäkringen* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen – med ändring av kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden – förklarar att AA har rätt till merkostnadsersättning för resor avseende kostnader för bilförsäkring, bilskatt och bilservice. Allmänna ombudet anför att även om det är vanligt med bilinnehav har AA bil på grund av sin funktionsnedsättning.
8. AA har inte yttrat sig.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i målet**

9. Frågan i målet är om fasta kostnader för bilinnehav kan utgöra merkostnader för resor som kan berättiga till merkostnadsersättning.

Rättslig reglering m.m.

10. Bestämmelser om merkostnadsersättning finns i 50 kap. socialförsäkringsbalken.
11. Med en merkostnad avses enligt 2 § första stycket en skälig kostnad som uppkommer på grund av en persons funktionsnedsättning och som går utöver en kostnad som är normal för en person utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder.
12. Enligt 9 § 3 lämnas merkostnadsersättning för merkostnader för resor.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Merkostnadsersättning syftar till att ersätta merkostnader till följd av en funktionsnedsättning. Förmånen ska bidra till att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor. Härutöver är målsättningen att stödet ska underlätta deltagande i arbetslivet och i det övriga samhällslivet. Det är enbart den ekonomiska aspekten av att ha en funktionsnedsättning som ska kompenseras (prop. 2017/18:190 s. 62 och 108).
14. Merkostnader för resor kan enligt 50 kap. 9 § 3 socialförsäkringsbalken grunda rätt till merkostnadsersättning. I de fall kostnaderna är kopplade till resor med egen bil bör även sådana kostnader kunna omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde (jfr a. prop. s. 117).
15. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening bör fasta kostnader för bilinnehav, t.ex. i form av kostnaden för bilförsäkring, i och för sig kunna utgöra ersättningsberättigande kostnader för resor. Frågan uppkommer dock under vilka förutsättningar en sådan kostnad kan anses utgöra en merkostnad.
16. Uttrycket merkostnad är definierat i 50 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken som en skälig kostnad som uppkommer på grund av en persons funktionsnedsättning och som går utöver en kostnad som är normal för en person utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder. Uttrycket omfattar alltså inte sådana kostnader som personer utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder har för jämförbar konsumtion, dvs. vad som är att anse som normala kostnader (a. prop. s. 177).
17. AA har behov av bil på grund av sin funktionsnedsättning. Fasta kostnader förenade med ett bilinnehav är emellertid normalt förekommande kostnader även för personer utan funktionsnedsättning. Av lagtext och förarbeten följer att för att en fast kostnad hänförlig till ett bilinnehav ska utgöra en merkostnad

krävs att kostnaden i fråga går utöver den kostnad som kan anses normal för en person utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder. Beträffande AAs kostnader för bilförsäkring, bilskatt och bilservice har inte framkommit att så är fallet. Kostnaderna är därför inte att anse som merkostnader.

18. Överklagandet ska således avslås.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Per Classon, Mahmut Baran, Petter Asp och Linda Haggren.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Hedvig Areskoug.